

14. juli 2002

**Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO**

BESØKSFORBUD I FELLES HJEM

Som en uttalelse til pågående høring om lovforslag - besøksforbud i felles hjem, vil Forum for Menn og Omsorg (FMO) ved undertegnede komme med en uttalelse selv om vi ikke har blitt invitert til dette i denne omgang. Vi har for øvrig bedt om dette tidligere. Av denne grunn kommer også uttalelsen dessverre noe sent, men vi håper at den likevel blir tatt i betraktning før spørsmålet blir tatt opp til behandling.

Foreningen FMO er svært opptatt av ordningen med besøksforbud generelt og det nye lovforslaget om besøksforbud i felles hjem spesielt. Slik FMO ser lovforslaget virker dette lite gjennomtenkt på flere måter, og vi ser dette som et lovforslag som hvis det blir vedtatt, ytterligere vil bidra til å øke konfliktnivået mellom mor og far i saker der barn er tvistegenstand etter skilsmisse eller samlivsbrudd. FMO ser ingen spesielle fordeler med lovforslaget da det allerede finnes mulighet til å ilegge besøksforbud etter reglene i Straffeprosessloven.

I grove trekk er det fra denne side følgende å innvende mot lovforslaget:

En mulighet til å kunne begjære og ilegge besøksforbud i felles hjem vil i praksis bety at mannen ilegges besøksforbud etter anklager om angivelige overgrep i hjemmet mot kvinnen, som i praksis vil være den som forbudet skal beskytte og som vil fortsette å bo i fellesehjemmet. Siden felles barn også bor i hjemmet vil loven medvirke til at barna da vil bo sammen med mor og hindres samvær med eller omsorg fra sin far. Lovforslaget vitner om, slik vi ser det, en antikvarisk oppfatning av at mor og barn betraktes som en juridisk enhet, og far som en annen. Som et eksempel på dette vises det til Barneombudets uttalelse i høringen.

Blant annet skriver Barneombudet om utilstrekkelighet i Barneloven for å ”beskytte barn” mot angivelige overgrep mot mor, og ser derfor barn og mor som en enhet. Videre skriver Barneombudet: ”Barneombudet mener foreldre skal gjøre seg fortjent til å ha samvær med sine barn”, og beveger seg derfor bort fra lovforslagets konsensus – å beskytte en person i hjemmet mot vold fra en annen. Det formodes at Barneombudet med begrepet ”samvær” her sikter til en bo- og familiesituasjon der barna er underlagt hovedomsorg av den ene personen, og den andre ikke bor i husstanden. Barna er som hovedregel underlagt begge foreldrenes omsorg i den grad de bor i samme husstand som barna. I samværssituasjoner er det ikke aktuelt å bruke begrepet ”felles hjem”, slik FMO ser dette. Høringsuttalelsen vitner om en holdning der barn er kvinners eiendom hvis ikke annet er avtalt, og at barna brukes som argument for å understøtte kvinnes eventuelle behov for beskyttelse.

Det vises til likestillingsombud Anne Lise Ryel som har innsett det vesentligste i disse kompliserte problemstillingene. Hun har blant annet sagt:

”Både i lovverk, rettsapparatet og blant allmennheten hersker et syn om at mor alene bør ha omsorgen for barna etter samlivsbrudd. I verste fall risikerer han at mor flytter med barna til en annen kant av landet, eller at hun motarbeider besøksordningen som er avtalt”.

”Jeg tror målet og utgangspunktet for en samværsordning må være at omsorgen bør deles så likt som mulig mellom foreldrene. Det er åpenbart den riktige løsningen i et likestillingsperspektiv, men jeg tror også det er til beste for barna”.

-Avisen Nordlys ”Kampen om skilsmissebarna” januar 2000.

Det virker som Barneombudet og Likestillingsombudet er i utakt vedrørende disse spørsmålene, og FMO støtter Likestillingsombudets oppfatning av hva som er det beste for barna.

FMO ser klart faren for at en slik lov kan misbrukes ved å fremsette uriktige anklager/anmeldelser om overgrep mot far/mann i den hensikt at mor ønsker å posisjonere seg i en tvist om daglig omsorg for barna, eller på andre måter ønsker å tilsidesette far fra barnas liv.

Loven vil, hvis den blir vedtatt, effektivt medvirke til å differensiere mellom mann og kvinne i spørsmål om barn og omsorg ved å diskreditere mannen. FMO mener at all den tid en anmeldelse ikke er etterforsket og pådømt i Retten, er den anklagede uskyldig. Den nåværende ordningen med besøksforbud og lovforslaget tar ikke hensyn til bevis eller andre materielt innhold i overgrepspåstander og er således noe som både kan og vil bli misbrukt i utstrakt grad.

I de tilfeller der kvinnen faktisk blir utsatt for vold finner FMO at dagens ordning om besøksforbud er mer enn godt nok. Det stilles ikke krav til sannsynlighet i påstander som skal begrunne et besøksforbud, det utstedes i praksis besøksforbud kun på

bakgrunn av den ene partens begjæring om dette. Kvinnen har mulighet til å flytte fra felles hjem og mannen kan ilegges besøksforbud for kvinnens nye tilholdssted. Den nåværende ordningen er bedre egnet til å sikre barnas nøytralitet i forhold til foreldrene hvis de kommer i en konfliktsituasjon ved at de kan fortsette å bo i hjemmet sitt sammen med den andre forelderen. Det fremkommer ikke hvilket sikkerhetsnett som da eventuelt skal fange opp de menn og fedre som blir nektet adgang til sitt eget hjem som de kanskje eier, slik at disse får et akseptabelt botilbud.

Videre er det helt uakseptabelt at barn i praksis vil settes på gaten hvis far er hovedomsorgsperson og blir nektet adgang til sitt eget hjem. Det er i FMOs øyne helt utillatelig å utsette barn for å bli nektet adgang til sitt hjem, og de er i alle tilfelle helt uskyldige i forhold til konflikt mellom foreldre som skal forårsake et slikt forbud.

Lovforslaget om at det er den anklagede som skal flytte ut fra hjemmet og nektes å oppholde seg der er slik FMO ser det en ren kvinnelov som inkluderer et syn på barn som mors private eiendom. Videre vil praktiseringen av en slik lov bidra til å stigmatisere far i barnas øyne som en mindreverdige person i familien. Av hensyn til barns rett til likeverdig forelderskap mellom foreldrene og av hensyn til menn som i stort omfang sannsynligvis vil bli anklaget på sviktende grunnlag, mener FMO at lovforslaget truer rettsikkerheten for menn og barn og strider mot den alminnelige rettsoppfatning.

I de saker der barn ikke er gjenstand for tvist mellom foreldrene og partene har omtrent likeverdige økonomiske interesser i felles bolig, ser FMO det ikke urimelig at den ene parten under visse forutsetninger kan pålegges å flytte fra felles bolig. Disse forutsetningene er at det må forefinnes en viss sannsynlighet for at anklagene medfører riktighet, at overgrepet er av en kronisk art og har en viss alvorhetsgrad. I boliger felles barn er fast bosatt og foreldrene har felles forelderansvar, bør det ikke praktiseres besøksforbud. I slike tilfeller kan kvinnen i stedet tilbys annen bolig. FMO presiserer at det allerede i dag finnes et stort nettverk som tar sikte på å beskytte kvinner mot overgrep, bla. Krisesenterbevegelsens mange institusjoner over hele landet. Det finnes ikke noe lignende sikkerhetsnettverk for menn og mannen vil da bli særlig utsatt på en diskriminerende måte hvis han pålegges å flytte fra sitt eget hjem.

Lovforslaget innebærer en favorisering av kvinner mht. å sikre seg aleneomsorg for felles barn, sikre seg borett i felles bolig ved konflikter og virker særlig inngripende i menns hverdag ved at de i praksis er rettsløse overfor påstander om overgrep, noe de allerede er med dagens lovverk (Straffelovens § 208 mv).

Forum for Menn og Omsorg anbefaler derfor at forslaget ikke blir tatt til følge.

Videre tillater undertegnede seg å be om at FMO vil bli forelagt høringsuttalelser i fremtiden ved lovforslag som berører kjønnsroller, forelderskap og barn/familie.

Med hilsen

Einar Nyaas